

COUNCIL OF EUROPE   CONSEIL DE L'EUROPE

Strasbourg, 30. dubna 2008

MIN-LANG/PR (2008) 4

EVROPSKÁ CHARTA REGIONÁLNÍCH ČI MENŠINOVÝCH JAZYKŮ

**První periodická zpráva
předložená Generálnímu tajemníkovi Rady Evropy
podle článku 15 Charty**

ČESKÁ REPUBLIKA

**PRVNÍ PERIODICKÁ ZPRÁVA O PLNĚNÍ ZÁVAZKŮ VYPLÝVAJÍCÍCH
Z EVROPSKÉ CHARTY REGIONÁLNÍCH ČI MENŠINOVÝCH JAZYKŮ
V ČESKÉ REPUBLICĚ**

Úvod

Evropská charta regionálních či menšinových jazyků (dále jen „Charta“) vstoupila v platnost 1. března 1998. Výbor ministrů Rady Evropy ustanovil výbor expertů pro tuto Chartu a zvolil jeho členy v souladu s čl. 17. Výbor byl svolán poprvé 29. června 1998, když byla přijata směrnice pro periodické zprávy, v souladu se čl. 15 Charty, který stanoví následující:

„(1) Smluvní strany budou pravidelně předkládat generálnímu tajemníkovi Rady Evropy, způsobem stanoveným Výborem ministrů, zprávy o své politice prováděné podle části II této Charty a o opatřeních přijatých pro provádění těch ustanovení části III, která přijaly. První zpráva bude předložena do jednoho roku od vstupu Charty v platnost pro příslušný stát, následné zprávy vždy v tříletých intervalech po první zprávě.

(2) Smluvní strany své zprávy zveřejní.“

Na svém 648. setkání Výbor ministrů přezkoumal tuto směrnici a schválil její revidovanou formu 10. listopadu 1998.

Cílem těchto zpráv je poskytnout výboru expertů veškeré potřebné informace o plnění Charty smluvními stranami a pomoc při přípravě zprávy pro Výbor ministrů v souladu s čl. 16 odst. 3 a 4 Charty.

Po smluvních stranách se žádá prezentace této zprávy v jednom z oficiálních jazyků Rady Evropy generálnímu tajemníkovi jeden rok po vstupu v platnost Charty v daném státě.

Dle Směrnice pro periodické zprávy o Evropské chartě regionálních či menšinových jazyků, které mají být předloženy smluvními stranami, Česká republika (dále jen „ČR“) předkládá svou První periodickou zprávu.

V Praze, dne 1. března 2008

MUDr. Džamila Stehlíková

ministerně pro lidská práva a národnostní menšiny

Úvod	3
Část I – Obecná ustanovení	6
Němčina	7
Polština	7
Romština.....	7
Slovenština	7
Část II	10
Článek 7 – Cíle a zásady	10
Uznání menšinových jazyků jako výrazu kulturního bohatství	10
Respektování zeměpisné oblasti menšinových jazyků.....	10
Podpora k zachování menšinových jazyků	10
Podpora užívání menšinových jazyků.....	10
Vazby mezi skupinami mluvčích různých jazyků.....	10
Podpora výuky a studia menšinových jazyků	11
Studium a výzkum menšinových jazyků na vysokých školách	11
Mezistátní výměny	11
Ochrana před diskriminací menšinových jazyků	11
Podpora vzájemného porozumění mezi jazykovými skupinami.....	12
Konzultační mechanismy	12
Uplatňování zásad ve vztahu k neteritoriálním jazykům	12
Část III.....	13
Článek 8 – Vzdělávání	13
Předškolní vzdělávání	14
Základní vzdělávání	14
Střední vzdělávání a technické a odborné vzdělávání.....	15
Vzdělávání na vysokých školách	15
Vzdělávání dospělých a další vzdělávání.....	15
Výuka historie a kultury	16
Vzdělávání učitelů.....	16
Povinnost dozoru a podávání zpráv	16
Vzdělávání na územích, kde nejsou menšinové jazyky tradičně užívány.....	16
Článek 9 – Soudní orgány	16
Užívání menšinových jazyků v trestním řízení	17
Užívání menšinových jazyků v občanskoprávním řízení.....	17
Užívání menšinových jazyků v soudním řízení ve správních věcech.....	17
Platnost právních listin	17
Článek 10 – Orgány veřejné správy a veřejné služby	18
Užívání menšinových jazyků v rámci správních a samosprávních celků	18
Tradiční místopisné názvy	18
Užívání menšinových jazyků ve veřejných službách.....	19
Překlady a tlumočení.....	20
Příjmení v menšinových jazycích	20
Článek 11 – Hromadné sdělovací prostředky.....	20

Vysílání v menšinových jazycích v rozhlasu a televizi.....	20
Produkce a distribuce audiovizuálních a zvukových děl	21
Podpora vydávání tiskovin	21
Právo na odběr vysílání ze sousedních zemí	22
Článek 12 – Kulturní činnost a kulturní zařízení	22
Podpora kulturních aktivit a účasti představitelů uživatelů menšinového jazyka v nich.	22
Shromažďování dokumentačních fondů	22
Prezentování kultury spojené s menšinovými jazyky v zahraničí.....	23
Článek 13 – Hospodářský a společenský život	23
Ochrana před diskriminací menšinových jazyků	23
Informace o právech spotřebitelů v menšinových jazycích	23
Článek 14 – Přeshraniční výměny	23
Podpora přeshraniční spolupráce	24
Poznámky	25

Část I – Obecná ustanovení

1. *Uved'te hlavní právní úpravy, pomocí kterých byla Charta implementována ve vašem státě. Přejete-li si, zmiňte hlavní ohledy, kterými se vaše země řídila v ratifikačním procesu.*

Základem právní úpravy umožňující ratifikaci Charty¹ je Listina základních práv a svobod (č. 2/1993 Sb., dále jen „Listina“), která je součástí ústavního pořádku České republiky.² Relevantní jsou zejména následující články Listiny:

Čl. 3

(1) Základní práva a svobody se zaručují všem bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení.

Čl. 24

Příslušnost ke kterékoli národnostní nebo etnické menšině nesmí být nikomu na újmu.

Čl. 25

(1) Občanům tvořícím národnostní nebo etnické menšiny se zaručuje všestranný rozvoj, zejména právo společně s jinými příslušníky menšiny rozvíjet vlastní kulturu, právo rozšiřovat a přijímat informace v jejich mateřském jazyku a sdružovat se v národnostních sdruženích.

(2) Občanům příslušejícím k národnostním a etnickým menšinám se za podmínek stanovených zákonem zaručuje též a) právo na vzdělání v jejich jazyku; b) právo užívat jejich jazyk v úředním styku; c) právo účasti na řešení věcí týkajících se národnostních a etnických menšin.

Čl. 37

(4) Kdo prohlásí, že neovládá jazyk, jímž se vede jednání, má právo na tlumočnicka.

Dalšími relevantními normami pro splnění závazků obsažených v Chartě jsou mezinárodní smlouvy, jichž je Česká republika smluvní stranou, včetně bilaterálních smluv se sousedními státy.³ Dle článku 10 Ústavy jsou vyhlášeny mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, součástí právního řádu; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se smlouva.

Řada právních norem, které umožnily ratifikaci Charty, byla přijata po ratifikaci Rámcové úmluvy o ochraně národnostních menšin a jejím vstupu v platnost pro ČR. V roce 2000 schválil Parlament ČR nové zákony o obecním zřízení, o krajském zřízení a o hlavním městě Praze, které upravují zřízení výborů pro národnostní menšiny (orgány samosprávy pro záležitosti národnostních menšin). Dále byl schválen nový zákon o matrikách, upravující mj. užívání jména a příjmení příslušníků národnostních menšin, volební zákony apod. Ve vztahu k příslušníkům národnostních menšin směřoval legislativní proces také k přijetí samostatného zákona, upravujícího práva národnostních menšin. Ten schválil Parlament ČR v roce 2001 jako zákon o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů (zákon č. 273/2001 Sb., dále jen „menšinový zákon“), v návaznosti na přijatý zákon také vláda schválila právní předpis – nařízení, kterým se stanoví podmínky a způsob poskytování dotací ze státního rozpočtu na aktivity příslušníků národnostních menšin a na podporu integrace příslušníků romské komunity (nařízení vlády č. 98/2002 Sb.). Tyto kroky znamenaly systémové zajištění podmínek pro výkon národnostně menšinové politiky, především podpory aktivit příslušníků národnostních menšin. Završením tohoto procesu bylo v roce 2004 přijetí nového školského zákona, který upravil podmínky vzdělávání příslušníků národnostních

menšin v jejich mateřském jazyce, a rovněž nového správního řádu, který upravil užívání menšinových jazyků ve styku se správními orgány.

2. Určete všechny regionální či menšinové jazyky, jak jsou definovány v čl. 1 písm. a) Charty, které existují na vašem státním území. Určete také části území vaší země, kde mluví takových jazyků žijí.

Ačkoliv v ČR neexistuje obecná právní úprava úředního jazyka, pro účely Charty se považují za menšinové jazyky ty jazyky, které splňují podmínky článku 1 písm. a). ČR tak v souladu s Chartou prohlásila, že za menšinové jazyky, jimiž se na jejím území hovoří a vůči kterým bude uplatňovat ustanovení části II, považuje slovenštinu, polštinu, němčinu a romštinu.

Němčina

Němčina se na našem území vyskytuje také v tradičních lokálních nářečích, z nichž nejspíše nejvíce jsou v oblasti Chebska a Slezska, která mají též vlastní písemný projev.

Tradičně se němčina užívala v severních, jižních a západních pohraničních oblastech českých zemí, jazykových ostrůvcích ve vnitrozemí a v Praze. Poválečný stav zčásti toto rozdělení kopíruje s největší koncentrací mluvčích na severu a západě Čech.

Polština

Mluví polského jazyka na českém území převážně užívají dialektovou formu, tzv. těšínské nářečí (jižní větev slezských polských nářečí). Toto nářečí plní úlohu jejich hlavního komunikačního kódu v ústní formě v neoficiálních a částečně i v oficiálních komunikačních situacích. V písemné formě a v oficiálních situacích tyto mluvčí používají standardní formu polštiny.

Většina mluvčích tohoto menšinového jazyka žije na Těšínsku v okresech Karviná a Frýdek-Místek.

Romštinu

Romština se na území ČR vyskytuje v několika jazykových variantách s největším podílem tzv. slovenské romštiny, dále olašské, maďarské, české a německé (Sinti). Velká část Romů však hovoří tzv. romským etnolektem češtiny, ve kterém se objevují jen některé jazykové prvky romštiny. Různé varianty romštiny byly pro účely ratifikace Charty přijaty jednotně jako romština.

Z hlediska územního rozmístění jsou nejvyšší počty osob s romskou národností ve velkých městech, konkrétně v Praze a Ostravě.

Slovenština

Slovenštinou se hovoří na celém území ČR, vzhledem k rozptýlené formě slovenského osídlení českých zemí, zvláště po druhé světové válce. Mluví slovenského jazyka užívají slovenštinu především v soukromém životě. Prostředí slovenského osídlení v příhraničních oblastech českých zemí i v aglomeracích průmyslových měst je otevřeno jazykové asimilaci.

Nejvýznamnější zastoupení mluvčích slovenštiny v demografické skladbě ČR je v Moravskoslezském, Ústeckém, Plzeňském a Jihočeském kraji.

3. Určete počet mluvčích každého regionálního a menšinového jazyka. Specifikujte kritéria pro definici „mluvčí regionálního či menšinového jazyka“, které se vaše země přidržela pro tento účel.

Za nejpřesnější údaj zobrazující počet mluvčích regionálního a menšinového jazyka je považován údaj o mateřském jazyce. Tento údaj byl zjišťován otázkou v posledním sčítání lidu z roku 2001: „uveďte jazyk, kterým s Vámi v dětství hovořila matka nebo osoby, které Vás vychovaly“. Volby pro majoritní jazyk (čeština) a menšinové jazyky (slovenština, romština, polština, němčina) byly ve sčítacím dotazníku předtištěny, ostatní se uváděly slovním zápisem. Z odpovědí vyplynulo, že 208 723 osoby mají mateřský jazyk slovenský a 14 109 slovenský spolu s českým; 50 738 osob polský a 2 552 polský spolu s českým; 41 328 osob německý a 11 061 německý spolu s českým; 23 211 osob romský a 12 970 romský spolu s českým.⁴ Tento údaj však byl nepovinný, takže uvedené počty nemusí reflektovat skutečný stav.

Provádění Charty je závislé na příslušných zákonech, které – vzhledem k tomu, že jsou propojeny s řadou ustanovení vycházejících z národnostně menšinové politiky – pracují s počty příslušníků národnostních menšin. V praxi s tím nevzniká problém. Nejvíce ustanovení celkově a zároveň nejvíce ustanovení odvislých od podílu mluvčích v obyvatelstvu daných lokalit platí pro polštinu. V případě mluvčích polštiny a občanů přihlášených k polské národnosti se však oba počty téměř kryjí. V případě slovenštiny je sice mluvčích více než příslušníků národnostní menšiny, byť ne příliš zásadně, ale platí pro ni závazky, jejichž realizace tímto faktem není ohrožena (viz část III Charty v této Zprávě).

V případě němčiny se počet mluvčích nijak zásadně neliší. Počet mluvčích romštiny překračuje počet přihlášených k romské národnosti více než trojnásobně. Přístup vůči romštině se však opírá o kvalifikované odhady počtu osob romského původu, které se pohybují okolo 200 000 až 250 000. Odhaduje se totiž, že velká část osob romského původu užívá romštinu nebo romský etnoлект češtiny, aniž by ho deklarovaly ve sčítání lidu jako romštinu.

Kritérii definice „mluvčí regionálního či menšinového jazyka“ jsou tedy počet osob s těmito jazyky jako mateřskými (subjektivní kritérium) a expertní odhady těchto mluvčích (objektivní kritérium), kteří jsou schopni těmito jazyky komunikovat, přestože nejsou jejich mateřskými nebo si je daná osoba nepřeje jako mateřské uvést. Pro účely realizace ustanovení části III Charty jsou v příslušných prováděcích zákonech za tyto „mluvčí“ považováni občané, hlásící se dle výsledků sčítání lidu k národnostní menšině s daným menšinovým jazykem spojované.

4. Určete neteritoriální jazyky, jak jsou definovány v čl. 1 písm. c) Charty, používané na území vašeho státu a poskytněte statistická data týkající se jejich mluvčích.

Česká republika nedefinovala žádný z menšinových a regionálních jazyků jako neteritoriální. Definici podané v čl. 1 písm. c) Charty však de facto odpovídají němčina a romština (slovenština je regionálním jazykem s celostátním užíváním).

5. Určete, zda existuje nějaký orgán nebo legálně ustanovená organizace ve vašem státě, která prosazuje ochranu a rozvoj regionálních či menšinových jazyků. Pokud ano, sepište názvy a adresy těchto organizací.

Ochranu regionálních či menšinových jazyků prosazuje především Rada vlády pro národnostní menšiny (dále jen „Rada“), jelikož je v České republice ochrana těchto jazyků institucionálně a právně propojena s ochranou národnostních menšin. V návaznosti na Radu

jsou za ochranu těchto jazyků zodpovědné orgány a organizace, které v Radě mají své zástupce. Jsou to příslušné orgány veřejné správy a organizace příslušníků národnostních menšin. Dále na regionální a lokální úrovni prosazují ochranu jazyků výbory a komise pro národnostní menšiny při zastupitelstvech krajů, statutárních měst a obcí.

Přehled počtu výborů pro národnostní menšiny (zřizovaných ze zákona) a komisí:

	<i>výbor</i>	<i>Komise</i>
Obce	52	2
Statutární města	4	5
Kraje	2	4
Celkem	58	11

Rozvojem polštiny se zabývá také Pedagogické centrum pro polské národnostní školství se sídlem v Českém Těšíně, státní příspěvková organizace zřízená Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Centrum se věnuje dalšímu vzdělávání pedagogických pracovníků a tvorbě a distribuci metodických učebních materiálů a pomůcek při výuce polštiny jako menšinového jazyka.

Na nevládní úrovni prosazuje ochranu a rozvoj menšinových jazyků CzechBLUL, národní pobočka Evropské kanceláře pro méně užívané jazyky. Vedoucí vliv v ní mají zástupci polské menšiny a její zájem je směřován na problematiku polštiny v ČR (viz přílohu č. 1).

6. Určete, zda se s nějakým orgánem nebo organizací vedly konzultace při přípravě této periodické zprávy. V případě potvrzující odpovědi, určete která(é).

Zprávu zpracoval Sekretariát Rady. Hlavními subjekty, se kterými se vedly konzultace při přípravě této zprávy, byla především samotná Rada, která finální verzi projednala a schválila. Při přípravě Zprávy vycházel Sekretariát Rady z podkladových materiálů orgánů státní správy (zejména Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo kultury, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo spravedlnosti), samosprávy (krajů a obcí) a organizací národnostních menšin (viz přílohu č. 1). Tyto subjekty se účastnily také připomínkového řízení.

7. Určete opatření přijatá (v souladu s čl. 6 Charty) ke zlepšení povědomí o právech a povinnostech vycházejících z aplikace Charty.

Informování příslušných úřadů, organizací a osob příslušejících k jazykovým, resp. národnostním menšinám o právech a povinnostech stanovených Chartou probíhala několika způsoby, s velkým časovým předstihem před samotnou ratifikací. Především se informace sdělovaly prostřednictvím jednání Rady a veřejnou formou prostřednictvím publikací každoročních Zpráv o situaci národnostních menšin v ČR.⁵

Sekretariát Rady, ve spolupráci s Ministerstvem zahraničních věcí a sekretariátem Charty při Radě Evropy, připravil seminář, který se konal dne 7. června 2005 v Praze. Byl určen především zástupcům státní správy, jejichž působnosti se problematika ratifikace Charty bezprostředně dotýká, ale také zástupcům národnostních menšin. Výstupem z tohoto setkání bylo vydání sborníku příspěvků přednesených na jednání.⁶ Publikován byl také rozsáhlejší článek v týdeníku pro státní správu a samosprávu „Veřejná správa“.⁷ Větší publicitu Chartě zajistilo vydání brožury Charta – co bychom měli vědět?⁸

Charta a dokumenty s ní související, stejně jako zmiňované publikace sekretariátu Rady jsou také k dispozici na webové stránce Rady (<http://www.vlada.cz/cs/rvk/rnm/dokumenty/publikace/default.html>).

Orgány státní správy a samosprávy a organizace menšin byly také v souvislosti s Chartou mnohokrát kontaktovány formou dopisů a osobních jednání s pracovníky sekretariátu Rady.

Část II

1. *Určete, která opatření vašeho státu byla přijata k aplikaci čl. 7 Charty pro regionální či menšinové jazyky, uváděné v odst. 2 a 4 v předcházející části I, a specifikujte přitom různé úrovně vládní zodpovědnosti.*

Článek 7 – Cíle a zásady

Uznání menšinových jazyků jako výrazu kulturního bohatství

Uznání menšinových jazyků jako výrazu kulturního bohatství v ČR vyplývá z Listiny a menšinového zákona.⁹

Respektování zeměpisné oblasti menšinových jazyků

Právní řád České republiky tyto oblasti nijak blíže nespecifikuje a s ohledem na strukturu obyvatelstva (dle sčítání lidu je většina uživatelů menšinových jazyků usídlena disperzně po celém území státu), nelze v ČR o takových oblastech prakticky ani mluvit. Vzhledem k tomu, že menšinovým jazykům je ochrana poskytována v rámci celého území ČR, nebrání správní členění státu ochraně a podpoře těchto jazyků. V případě polštiny byl při přijímání příslušných opatření části III Charty a definování relevantního území brán zřetel na historicky doložitelné usídlení mluvčích tohoto jazyka spolu s výsledky posledního sčítání lidu (procentuelního i absolutního zastoupení polsky hovořícího obyvatelstva v daných lokalitách). Územně správní členění tomu není na překážku.

Podpora k zachování menšinových jazyků

Právní řád České republiky, v souladu s již dříve přijatou Rámcovou úmluvou o ochraně národnostních menšin a menšinovým zákonem, poskytuje všem národnostním menšinám ochranu i na úrovni podpory užívání menšinových jazyků. Jde zejména o podporu vzdělávání, vydávání periodického tisku v menšinových jazycích, podporu kulturních aktivit v menšinových jazycích apod.

Podpora užívání menšinových jazyků

Vzhledem k tomu, že právní řád České republiky neupravuje otázku úředního jazyka, nejsou z formálního hlediska příslušníkům národnostních menšin kladeny překážky v používání mateřského jazyka v ústní ani písemné formě. Svoboda užívání jazyka v soukromém životě, na veřejnosti, včetně společenských aktivit, je zaručena Listinou. Rozdíly v podpoře jazyků na úrovni vzdělávání existují na základě rozdílné situace těchto jazyků. Užívání menšinových jazyků v oblasti médií je podporováno prostřednictvím dotačních programů Ministerstva kultury.¹⁰ V působnosti veřejné správy a justice upravují možnost užívání těchto jazyků příslušné zákony. Podrobný výčet legislativních opatření je obsažen v poznámkách na konci této Zprávy.

Vazby mezi skupinami mluvčích různých jazyků

Podle platné právní úpravy o sdružování zřizují příslušníci národnostních menšin bez omezení své organizace – občanská sdružení, která rozvíjejí činnost jako nestátní neziskové

organizace. V rámci občanských aktivit jsou zřizovány spontánně různé typy organizací, které deklarují určitý národnostně menšinový program. Ministerstvem vnitra je registrováno přes 500 těchto občanských sdružení, ovšem praktickou činnost v tomto směru vykonává zhruba jedna třetina. Spolupráce těchto organizací a jejich aktivit je podporována prostřednictvím dotačních programů příslušných ministerstev. Vzájemná spolupráce příslušníků národnostních menšin je státem mj. posilována v rámci působnosti Rady, která je nejen poradním orgánem vlády, ale také komunikační platformou, v jejímž rámci se zástupci menšin vzájemně setkávají a informují o svých aktivitách. Mezi skupinami užívajícími menšinové jazyky probíhá vzájemná aktivní spolupráce v rámci činnosti orgánů samosprávy pro záležitosti národnostních menšin, v Praze zvláště činnosti Domu národnostních menšin či multikulturních akcí, jako jsou např. festivaly národnostních menšin.

Podpora výuky a studia menšinových jazyků

Podporu vzdělávání v menšinových jazycích, které nenaplnují podmínky pro zřízení samostatných menšinových škol, zajišťuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy dotačním programem na podporu vzdělávání v menšinových jazycích a multikulturní výchovy. Detailní informace viz komentář v části III Charty.

Podpora poskytování možností vzdělávat se v menšinových jazycích je zaštitěna dotačním programem na podporu vzdělávání v menšinových jazycích a multikulturní výchovy Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Ten mohou mj. využít organizace národnostních menšin pro zajištění jazykových kurzů, a to jak pro příslušníky své menšiny, tak i pro zájemce z řad většinové společnosti. Kurzy německého jazyka jsou zajišťovány organizacemi německé národnostní menšiny ve 20 obcích ČR.¹¹ Možnost učit se těmito jazykům je také zajištěna v rámci státních jazykových škol, které běžně nabízejí možnost studia menšinových jazyků v rámci svých programů.¹²

Studium a výzkum menšinových jazyků na vysokých školách

Menšinové jazyky je možné studovat v rámci akreditovaných programů vysokých škol. Výzkum menšinových jazyků na vysokých školách je podporován např. prostřednictvím poskytování dotací ze státního rozpočtu veřejným vysokým školám na vědeckou a výzkumnou činnost spojenou s akreditovanými studijními programy, dle zákona o vysokých školách, dále prostřednictvím poskytování účelových dotací ze státního rozpočtu na řešení projektů v oblasti výzkumu a vývoje.¹³

Mezistátní výměny

Prosazování vhodných forem mezistátní výměny je realizováno prostřednictvím samosprávy obcí.¹⁴ Na centrální úrovni má Česká republika sjednány mezinárodní dohody v oblasti kultury se všemi sousedními zeměmi i většinou zemí, jejichž krajanské komunity žijí v ČR. Zástupci příslušných ministerstev a Rady jsou členy mezivládních komisí pro přeshraniční spolupráci, působících v gesci Ministerstva zahraničních věcí, které rozvoj přeshraniční spolupráce podporuje. Podrobné informace viz část III Charty.

Ochrana před diskriminací menšinových jazyků

Ochrana před diskriminací v právním řádu České republiky vyplývá mj. z Ústavy, Listiny a dalších právních předpisů. Na mezinárodní úrovni pak ochrana před diskriminací vyplývá z plnění zásad stanovených Rámcovou úmluvou o ochraně národnostních menšin, dokumentů Rady Evropy, smluvní základny OSN o ochraně základních lidských práv a dokumentů, jimiž je Česká republika vázána. Vzhledem k tomu, že v právním řádu České republiky neexistuje úprava úředního jazyka, volba komunikačního jazyka na různých úrovních veřejného života závisí na vzájemné dohodě zúčastněných, což lze vykládat jako opatření ve prospěch užívání

menšinových jazyků. Specifické zákony upravují jazyk na některých úrovních úředního styku, což je v souladu s výkladem tohoto odstavce.

Podpora vzájemného porozumění mezi jazykovými skupinami

Naplnění tohoto ustanovení je právně zaštitěno zejména menšinovým zákonem, školským zákonem, zákonem o provozování rozhlasového a televizního vysílání a plněním zásad stanovených Rámcovou úmluvou o ochraně národnostních menšin. V praxi se uplatňuje toto ustanovení na úrovni vzdělávání nově zavedeným systémem tzv. rámcových vzdělávacích programů. Na úrovni hromadných sdělovacích prostředků je navázána spolupráce mezi Radou a příslušnými veřejnými hromadnými sdělovacími prostředky.

Konzultační mechanismy

Systém poradních orgánů, zavedený v souvislosti s implementací Rámcové úmluvy o ochraně národnostních menšin a menšinového zákona, představuje vhodné institucionální zabezpečení i pro problematiku menšinových jazyků. Poradními orgány, které akcentují potřeby mluvčích menšinových jazyků, jsou výbory pro národnostní menšiny na úrovni příslušných obcí a krajů (zákon o obcích, zákon o krajích, zákon o hl. městě Praze). Na celostátní úrovni je to Rada (§ 6 zákona č. 273/2001 Sb.) a ministerstva, do jejichž působnosti spadá příslušná oblast výkonu národnostně menšinové politiky.

Uplatňování zásad ve vztahu k neteritoriálním jazykům

Vzhledem k tomu, že žádný menšinový jazyk v České republice nebyl označen za neteritoriální, není třeba se k tomuto bodu vyjadřovat.

2. Pokud je to aktuální, uveďte jakákoliv budoucí opatření, které jsou zamýšlena ve vašem státě.

Rada obdržela souhrnné materiály týkající se průběhu provádění Charty od orgánů státní správy, samospráv a organizací národnostních menšin, které vyhodnotí a vyvodí závěry pro další směřování realizace Charty. Zvláštní pozornost si zaslouží zavádění dvojjazyčných česko-polských názvů v jazykově smíšených obcích na území okresů Karviná a Frýdek-Místek.

V současné době se věnuje zvýšená pozornost údajům o užívání romštiny na území ČR. K jejich zjištění je prováděn rozsáhlý lingvistický výzkum pracovníky Filozofické fakulty UK, který byl podpořen Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Výzkum má posloužit také akademické obci romistické filologie a dále posílit její vysokou úroveň a mezinárodní renomé, již se těší. K cílům tohoto výzkumu lze uvést i zjištění vitality romského jazyka a etnolektů češtiny v různých oblastech komunikace jako výraz kulturního dědictví hodného zachování, zmapování jazykové kompetence v romštině, sociálního rozvrstvení užívání romštiny (geografické rozložení, heterogenita, hustota, věkové složení, subetnická příslušnost, velikost sídla, vzdělání) atd.

Část III

Určete pro každý regionální či menšinový jazyk zvolený v momentě ratifikace, na základě čl. 2 odst. 2 Charty, jakým způsobem byly odstavce a/nebo body implementovány.

Specifikujte při určování opatření přijatých pro implementaci každého zvoleného paragrafu či bodu příslušné právní normy a území, na kterém je lze aplikovat.

Jazyky: POLŠTINA, SLOVENŠTINA

Níže uvedené závazky pro polštinu platí v Moravskoslezském kraji, na území okresů Frýdek-Místek a Karviná. Závazky pro slovenštinu platí na území celého státu.

Článek 8 – Vzdělávání

Česká republika pro polštinu a slovenštinu přijala v oblasti vzdělávání tyto závazky:

Pro polštinu: odst. 1a)i/ii; b)i/ii; c)i/ii; d)ii; e)iii; f)iii; g); h); i); odst. 2 (celkem 10 bodů).

Pro slovenštinu: odst. 1a)iv; b)iv; e)iii; g); i); odst. 2 (celkem 6 bodů)

1) Pokud jde o vzdělávání, smluvní strany se zavazují, že na území, kde jsou tyto jazyky užívány, v závislosti na stavu každého z těchto jazyků a aniž by tím byla dotčena výuka úředního jazyka (úředních jazyků) státu

- a) i zpřístupní předškolní vzdělávání v příslušných regionálních nebo menšinových jazycích; nebo
- ii zpřístupní podstatnou část předškolní vzdělávání v příslušných regionálních nebo menšinových jazycích; nebo
- iv pokud veřejné orgány nemají přímé pravomoce při zajišťování předškolní výchovy, budou upřednostňovat a/nebo podporovat uplatňování opatření uvedených v bodech i - iii;
- b) i zpřístupní základní vzdělávání v příslušných regionálních nebo menšinových jazycích; nebo
- ii zpřístupní podstatnou část základního vzdělávání v příslušných regionálních nebo menšinových jazycích; nebo
- iv budou uplatňovat jedno z opatření uvedených v bodech i - iii alespoň vůči žákům, jejichž zákonní zástupci o takové opatření požádají a jejichž počet bude považován za dostatečný;
- c) i zpřístupní středoškolské vzdělávání v příslušných regionálních nebo menšinových jazycích; nebo
- ii zpřístupní podstatnou část středoškolského vzdělávání v příslušných regionálních nebo menšinových jazycích; nebo
- d) ii zpřístupní podstatnou část technického a odborného vzdělávání v příslušných regionálních nebo menšinových jazycích; nebo
- e) iii nelze-li vzhledem k úloze státu ve vztahu k vysokým školám uplatnit body i a ii, budou podporovat a/nebo povolovat poskytování univerzitního nebo jiného vysokoškolského vzdělávání v regionálních nebo menšinových jazycích nebo možnost studia těchto jazyků jako oborů univerzitního nebo jiného vysokoškolského studia;
- f) iii pokud orgány veřejné správy nemají přímé pravomoce v oblasti vzdělávání dospělých, budou upřednostňovat a/nebo podporovat nabídku takových jazyků jako oborů vzdělávání dospělých nebo dalšího vzdělávání;
- g) učiní opatření k zajištění výuky dějin a kultury, jejichž výrazem je regionální nebo menšinový jazyk;
- h) zpřístupní základní a další přípravu učitelů potřebnou k provádění těch odstavců a) - g), které smluvní strana přijala,
- i) ustaví dozorčí orgán nebo orgány, který bude nebo které budou sledovat, jak smluvní strana plní přijatá opatření, a dosažený pokrok při zavádění a rozvoji výuky regionálních nebo menšinových jazyků, a který bude nebo které budou o svých zjištěních vypracovávat periodické zprávy, jež budou zveřejňovány.

2) Pokud jde o vzdělávání na jiných územích než ta, kde jsou tradičně užívány regionální nebo menšinové jazyky, smluvní strany se zavazují, že povolí a budou podporovat nebo poskytovat výuku v regionálním nebo menšinovém jazyce nebo výuku tohoto jazyka na všech příslušných stupních vzdělávací soustavy, pokud je to vzhledem k počtu uživatelů regionálního nebo menšinového jazyka opodstatněné.

Předškolní vzdělávání

Ve školním roce 2007/2008 vzdělávání v polském jazyce vyučovacím zajišťovaly 33 mateřské školy v Moravskoslezském kraji. V několika obcích na tomto území fungují v praxi bilingvní školky s jazykově smíšeným pedagogickým personálem i žáky. Pedagogové komunikují zvláště s oběma skupinami dětí v jejich mateřském jazyce. Tato forma přitom není nijak právně institucionalizována, ale přispívá v daných obcích ke spolupráci, vzájemnému porozumění mezi obyvateli a znalosti obou jazyků. Vzdělávání ve slovenském jazyce vyučovacím, o kterém se v současnosti mezi slovenskými mluvčími diskutuje, nenaráží na žádné zábrany ze strany veřejných orgánů a získalo by podporu v případě dostatečného zájmu slovenskojazyčných rodičů o něj.

Základní vzdělávání

Ve školním roce 2007/2008 zajišťovalo vzdělávání v polském jazyce vyučovacím 25 základních škol v Moravskoslezském kraji.

Česká republika podporuje a má zájem na zachování polského národnostního školství v lokalitách s osídlením příslušníků polské národnostní menšiny, a to na všech stávajících úrovních – předškolní výchovy a základních i středních škol. Ve školách s polským jazykem vyučovacím se vzdělává 1 739 žáků.

V současnosti všechny školy s polským jazykem vyučovacím v kraji se nacházejí na území okresů Frýdek-Místek a Karviná, kde je největší koncentrace obyvatelstva polské národnosti. Všechny polské školy jsou součástí rejstříku škol. Jejich úkolem je vzdělávání občanů České republiky polské národnosti v souladu se školskými předpisy resortu školství, avšak v jejich mateřském jazyce, s rozšířením o některé specifické předměty. Klesající počty žáků ve všech základních a mateřských školách jsou důvodem ke slučování škol, školy s polským vyučovacím jazykem nevyjímaje.

Pro polskou menšinu je uchování sítě ZŠ s polským jazykem vyučovacím jednou z priorit. Jejich úsilí však naráží na problémy s klesajícím počtem žáků. Zřizovatel školy může povolit výjimku z nejnižšího počtu žáků (8 pro MŠ, 10 pro ZŠ a 12 pro SŠ ve třídě) stanoveného v § 14 odst. 2 a 3 školského zákona, resp. z nejnižšího počtu stanoveného prováděcím právním předpisem ke školskému zákonu (vyhláškou č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky), pokud je to pro školu s jazykem národnostní menšiny výhodnější. Předpokladem povolení výjimky je uhrazení zvýšených výdajů na vzdělávací činnost školy zřizovatelem.

Přehled základních škol s polským jazykem vyučovacím:

	I. ročník	II. ročník	III. ročník	IV. ročník	V. ročník	VI. ročník	VII. ročník	VIII. ročník	IX. ročník	součet počtu tříd	součet počtu žáků
Celkem žáků: ZŠ okr. Karviná	85	78	72	91	73	83	87	77	99	50	745
Celkem žáků: ZŠ okr. Frýdek- Místek	105	113	80	87	119	102	105	142	141	74	994
Celkem žáků ZŠ	190	191	152	178	192	185	192	219	240	124	1739

MŠMT podporuje vzdělávání v menšinových jazycích i prostřednictvím dotací v rámci Programu na podporu vzdělávání v jazycích národnostních menšin a multikulturní výchovy.

Slovenská menšina nemá od roku 2001 v ČR národnostní školství, o vzdělávání ve slovenském jazyce není dostatečný zájem dětí a rodičů. Kvůli němu zanikla v roce 2001 jediná ZŠ se slovenským vyučovacím jazykem v Karviné. Dosud nebyly zaznamenány signály svědčící o změně situace mezi slovenskými mluvčími.

Ze strany státu je však nabízen program na podporu vzdělávání v jazycích národnostních menšin, včetně slovenštiny. Resort školství pro tento účel vyhláší rozvojový program "Program podpory výuky málo vyučovaných cizích jazyků". Cílem programu je v rámci podpory mnohojazyčnosti podpořit výuku méně vyučovaných cizích jazyků (všechny cizí jazyky kromě anglického a německého) v základních školách. Školám jsou poskytovány mzdové prostředky pro výuku jazyků i v malých skupinách žáků (minimálně 7 žáků), kterou by jinak škola obtížně financovala. V rámci výše uvedeného rozvojového programu požádala v roce 2007 o dotaci jedna základní škola, ve které je žákům nabízena výuka slovenského jazyka v počtu dvou hodin týdně.

Střední vzdělávání a technické a odborné vzdělávání

Ve školním roce 2007/2008 bylo vzdělávání v polském jazyce vyučovacím zajišťováno na pěti středních školách v Moravskoslezském kraji: Gymnázium v Českém Těšíně s polským jazykem vyučovacím se čtyřmi třídami dislokovanými v Karviné a tři českojazyčné školy s jednotlivými třídami s polským jazykem vyučovacím. V polském jazyce vykonávají žáci těchto škol také maturitní zkoušku.

Přehled středních škol s polským jazykem vyučovacím či třídami s tímto jazykem vyučovacím:

	I. ročník	II. ročník	III. ročník	IV. ročník	součet počtu tříd	součet počtu žáků
Celkem žáků: Gymnázium Český Těšín	90	90	87	96	12	363
Celkem žáků: Gymnázium Český Těšín – třídy v Karviné	15	19	19	23	4	76
Celkem žáků: Střední průmyslová škola Karviná	2	4	7	7	třídy půlené	20
Celkem žáků: Obchodní akademie Český Těšín	31	26	26	31	4	114
Celkem žáků: Střední zdravotnická škola – Karviná	14	16	12	11	třídy půlené	64
Celkem žáků SŠ	152	155	151	168		637

Ze stejného důvodu jako ZŠ se slovenským jazykem vyučovacím neuspěl ani projekt zřízení slovenského Gymnázia M. R. Štefánika v Praze v polovině 90. let minulého století.

Vzdělávání na vysokých školách

V současnosti existuje podpora příslušných jazyků jako studijních programů, resp. oborů (polonistiky a slovakistiky) na území celého státu, avšak zřízení těchto oborů není v přímé kompetenci státu.

Vzdělávání dospělých a další vzdělávání

Další vzdělávání dospělých není v přímé kompetenci státu, subjekty, které se jím zabývají mohou využít podpory státu nabízené v dotačním programu resortu školství „Podpora vzdělávání v jazycích národnostních menšin a multikulturní výchovy“, popř. dalších programů. Tento zájem však doposud ze strany polské menšiny nebyl formulován. Kurzy vzdělávání dospělých a dalšího vzdělávání se provádějí ve vztahu k pedagogickým pracovníkům prostřednictvím Pedagogického centra pro polské národnostní školství.

Výuka historie a kultury

Tento závazek je Českou republikou naplňován také v souvislosti s implementací Rámcové úmluvy a školského zákona. Výuka historie kultury se zvláštním ohledem na národnostní menšiny, a tedy i jejich jazyky, je zakotvena v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní školy (platí od roku 2006), který je klíčovým dokumentem v oblasti základního vzdělávání.

Vzdělávání učitelů

Vzdělávání učitelů pro polské menšinové školství je zajišťováno prostřednictvím Pedagogického centra pro polské národnostní školství, se sídlem v Českém Těšíně (činnost zahájilo v roce 1995). Další vzdělávání učitelů také zajišťuje profesní organizace učitelů polských škol na Těšínsku – Sdružení polských učitelů („Towarzystwo Nauczycieli Polskich“), které spolupracuje s polským i českým resortem školství.

Povinnost dozoru a podávání zpráv

Funkci monitorovacího orgánu pro otázky národnostních menšin, tedy i používání menšinových jazyků, plní Rada, která však nemá výkonnou pravomoc. Výsledkem monitoringu jsou každoroční Zprávy o situaci národnostních menšin, projednávané vládou. Funkci dozorčího orgánu plní Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

Vzdělávání na územích, kde nejsou menšinové jazyky tradičně užívány

V souladu s § 14 odst. 5 školského zákona, může ředitel školy se souhlasem zřizovatele stanovit ve školním vzdělávacím programu předměty nebo jejich části, v nichž se vzdělávání uskutečňuje dvojjazyčně, a to jak v českém jazyce, tak v jazyce národnostní menšiny. Nikde ale taková potřeba zatím nebyla formulována.

Článek 9 – Soudní orgány

Česká republika přijala pro polštinu a slovenštinu v oblasti soudních orgánů tyto závazky: odst. 1a)ii; a)iii; a)iv; b)ii; b)iii; c)ii; c)iii; d); odst. 2a) (celkem 9 bodů)

1) Ve vztahu k soudním obvodům, v nichž je vzhledem k počtu obyvatel užívajících regionální nebo menšinový jazyk opodstatněné přijetí níže uvedených opatření, a podle stavu každého z těchto jazyků, jakož i pod podmínkou, že soudce nebude považovat využití možností podle tohoto odstavce za překážku řádného výkonu spravedlnosti, se smluvní strany zavazují, že:

- a) v trestním řízení
  - ii zaručí, aby obviněný měl právo užívat svůj regionální nebo menšinový jazyk; a/nebo
  - iii stanoví, aby písemné i ústní žádosti a důkazy nebyly považovány za nepřipustné pouze proto, že jsou vyjádřeny v regionálním nebo menšinovém jazyce;
  - iv bude možno na požádání předložit listiny související se soudním řízením v příslušném regionálním nebo menšinovém jazyce, podle potřeby prostřednictvím tlumočení nebo překladu, aniž tím dotčeným osobám vzniknou další náklady;
- b) v občanskoprávním řízení
  - ii povolí účastníkovi řízení, aby užíval při osobním vystoupení před soudem vlastního regionálního nebo menšinového jazyka, aniž mu tím vzniknou další náklady; a/nebo
  - iii povolí předkládání listin a důkazů v regionálních nebo menšinových jazycích, podle potřeby prostřednictvím tlumočení nebo překladu;
- c) v soudním řízení ve správních věcech
  - ii povolí účastníkovi řízení, aby užíval při osobním vystoupení před soudem vlastního regionálního nebo menšinového jazyka, aniž mu tím vzniknou další náklady; a/nebo

- iii povolí předkládání listin a důkazů v regionálních nebo menšinových jazycích, podle potřeby prostřednictvím tlumočení nebo překladu;
- d) podniknou kroky s cílem zajistit, aby v důsledku uplatňování bodů i a iii odstavců b) a c) a nezbytného využívání tlumočnicků a překladatelů nevznikaly dotčeným osobám další náklady.

2) Smluvní strany se zavazují, že

- a) nebudou popírat platnost vnitrostátních právních listin pouze proto, že jsou sepsány v regionálním nebo menšinovém jazyce; nebo

Užívání menšinových jazyků v trestním řízení

Zákon o trestním řízení soudním (trestní řád)¹⁵ v § 2 odst. 14 stanoví, že každý, kdo prohlásí, že neovládá český jazyk, je oprávněn používat před orgány činnými v trestním řízení svého mateřského jazyka nebo jazyka, o kterém uvede, že ho ovládá. § 28 odst. 1 dále upřesňuje postup, podle něhož neuvede-li obviněný jazyk, který ovládá, nebo uvede-li jazyk či dialekt, který není jazykem jeho národnosti nebo úředním jazykem státu, jehož je občanem, a pro takový jazyk nebo dialekt není zapsána žádná osoba v seznamu tlumočnicků, ustanoví orgán činný v trestním řízení tlumočnicka pro jazyk jeho národnosti nebo úřední jazyk státu, jehož je občanem. Pod toto právo spadá i možnost předkládání listin v menšinovém jazyce. Náklady spojené s trestním řízením hradí stát.

Užívání menšinových jazyků v občanskoprávním řízení

Dle § 18 občanského soudního řádu,¹⁶ mají účastníci řízení právo jednat před soudem ve své mateřštině. Soud je povinen zajistit jim stejné možnosti k uplatnění jejich práv. Účastníku, jehož mateřštinou je jiný než český jazyk, soud ustanoví tlumočnicka, jakmile taková potřeba vyjde v řízení najevo. § 141 odst. 2 také stanoví, že náklady spojené s tím, že účastník jedná ve své mateřštině, platí stát.

Užívání menšinových jazyků v soudním řízení ve správních věcech

Soudní řád správní¹⁷ chrání účastníky řízení také před diskriminací. § 35 odst. 4 stanoví, že domáhá-li se soudní ochrany účastník, který tvrdí, že došlo správním orgánem k jeho diskriminaci z důvodu pohlaví, sociálního nebo rasového původu, příslušnosti k národnosti nebo etnické menšině, barvy pleti, jazyka, náboženství, víry, světového názoru, politického nebo jiného smýšlení, zdravotního postižení, věku, majetku, rodu nebo jiného postavení, anebo sexuální orientace, může být zastoupen též právníčkou osobou, které přísluší ochrana účastníka řízení před takovou diskriminací. Cílem je zajistit každému účastníku řízení rovné postavení. Dle § 36 odst. 1 je soud povinen poskytnout účastníkům řízení stejné možnosti k uplatnění jejich práv, rovněž i poučení o jejich procesních právech a povinnostech v rozsahu nezbytném pro to, aby v řízení neutrpěli újmu. V tomto rámci je naplňováno i právo používání jiného než českého jazyka v soudním řízení ve správních věcech i za účasti tlumočnicka. Proto § 36 odst. 2 též stanoví, že náklady spojené s přibráním tlumočnicka hradí stát. Úprava se dotýká i řízení ve správních věcech soukromoprávní povahy, kdy dle občanského soudního řádu se § 18 soudního řádu správního použije i v tomto soudním řízení.

Výkon práva užívání mateřského jazyka na úrovni soudních orgánů – v trestním řízení, občanskoprávním nebo správním je v praxi zajištěn a funguje bez problémů.

Platnost právních listin

Platnost vnitrostátních právních listin právní řád ČR obecně nepopírá, pouze je v určitých případech vyžadováno předložení ověřeného překladu do českého jazyka. Za podmínek § 16 odst. 4 správního řádu může být podání učiněno i přímo v jazyce národnostní menšiny. Náklady na pořízení překladu správní listiny hradí správní orgán.

Článek 10 – Orgány veřejné správy a veřejné služby

Česká republika pro polštinu a slovenštinu přijala v oblasti veřejné správy a veřejné služby tyto závazky:

Pro polštinu: odst. 1a)iv; odst. 2b); e); f); g); odst. 4a); odst. 5; (celkem 7 bodů)

Pro slovenštinu: odst. 1a)iv; a)v; odst. 2b); e); f); odst. 3c); odst. 4a); odst. 5; (celkem 8 bodů)

1) V rámci správních a samosprávních celků, v nichž je vzhledem k počtu obyvatel užívajících regionální nebo menšinový jazyk opodstatněné přijetí níže uvedených opatření, a v závislosti na stavu každého z těchto jazyků, se smluvní strany zavazují, že v rámci reálných možností

- a) iv zajistí, aby uživatelé regionálních nebo menšinových jazyků mohli podávat ústní a písemné žádosti v těchto jazycích; nebo
- v zajistí, aby uživatelé regionálních nebo menšinových jazyků mohli právoplatně předkládat listiny v těchto jazycích;

2) Pokud jde o orgány místní nebo regionální veřejné správy, na jejichž území je vzhledem k počtu obyvatel užívajících regionální nebo menšinový jazyk opodstatněné přijetí níže uvedených opatření, smluvní strany se zavazují, že dovolí a/nebo budou podporovat, aby

- b) uživatelé regionálních nebo menšinových jazyků mohli podávat ústní nebo písemné žádosti v těchto jazycích;
- e) se při jednání ve shromážděních regionálních orgánů používaly regionální nebo menšinové jazyky, avšak bez vyloučení užívání úředního jazyka (úředních jazyků) státu;
- f) se při jednání ve shromážděních místních orgánů používaly regionální nebo menšinové jazyky, avšak bez vyloučení užívání úředního jazyka (úředních jazyků) státu;
- g) se užívaly nebo přijaly tradiční a správné formy místních názvů v regionálních nebo menšinových jazycích, v případě potřeby vedle názvu v úředním jazyce (úředních jazycích);

3) Pokud jde o veřejné služby poskytované veřejnými orgány nebo jinými osobami jednajícími v jejich zastoupení, smluvní strany se zavazují, že na území, kde jsou užívány regionální nebo menšinové jazyky, a v závislosti na stavu každého jazyka a v rámci reálných možností:

- c) dovolí, aby uživatelé regionálních nebo menšinových jazyků mohli podávat žádosti v těchto jazycích.

4) Za účelem provádění těch ustanovení odstavců 1, 2 a 3, které přijaly, se smluvní strany zavazují, že přijmou jedno nebo více těchto opatření:

- a) překlady a tlumočení podle potřeby;

5) Smluvní strany se zavazují, že budou na žádost dotčených osob dovolovat užívání nebo přijímání příjmení v regionálních nebo menšinových jazycích.

Užívání menšinových jazyků v rámci správních a samosprávních celků

Otázku jednacího jazyka řeší správní řád,¹⁸ konkrétně § 16 odst. 4 stanoví, že občan České republiky příslušející k národnostní menšině, která tradičně a dlouhodobě žije na území České republiky, má před správním orgánem právo činit podání a jednat v jazyce své národnostní menšiny. Nemá-li správním orgán úřední osobu znalou jazyka národnostní menšiny, obstará si tento občan tlumočnicka zapsaného v seznamu tlumočnicků. Náklady tlumočení a náklady na pořízení překladu nese správní orgán. Významné je, že písemnosti mohou být dle § 16 odst. 1 předkládány i v jazyce slovenském. Vyskytl se pouze ojedinělý případ pochybnosti o platnosti žádostí psaných slovensky (v rámci dotačního programu samosprávy). Žádosti však byly plně akceptovány.

V ČR neexistuje obecná právní úprava úředního jazyka a otázka toho, jak budou mezi sebou jednat jednotlivé osoby ve shromážděních regionálních nebo místních orgánů, není zákonem regulována.

Tradiční místopisné názvy

V § 29 odst. 2 zákona o obecním zřízení¹⁹ je stanoveno, za jakých podmínek jsou užívány dvojjazyčné názvy a označení v obcích. V obci obývané příslušníky národnostních menšin se

název obce, jejích částí, ulic a jiných veřejných prostranství a označení budov státních orgánů a územních samosprávných celků uvádějí též v jazyce národnostní menšiny, jestliže se podle posledního sčítání lidu hlásilo k této národnosti alespoň 10 % občanů obce, pokud o to požádají zástupci příslušné národnostní menšiny prostřednictvím výboru pro národnostní menšiny (§ 117 odst. 3) a pokud ten svým usnesením návrh doporučí. Česko-polská dvojjazyčnost byla již částečně uplatňována na území okresů Karviná a Frýdek-Místek před ratifikací Charty.

Užívání silničních tabulí označujících vjezd a výjezd z obce též v jazyce národnostní menšiny upravuje příslušná vyhláška o provozu na pozemních komunikacích.²⁰ Dle § 13 odst. 1 písm. v) a písm. w) tohoto právního předpisu se za podmínek stanovených zvláštním právním předpisem (zákon o obecním zřízení) umísťuje název obce v jazyce národnostní menšiny (tabule označující vjezd a výjezd z obce) pod dopravní značku a informuje o názvu obce v jazyce národnostní menšiny. Jde o novou úpravu, podle které se ve vybraných obcích na území okresů Karviná a Frýdek-Místek postupně zavádí dvojjazyčné česko-polské názvy obcí.

Dle legislativních podmínek splňuje celkem 31 obec na území okresů Frýdek-Místek a Karviná možnost zavedení dvojjazyčných česko-polských názvů.²¹ Po ratifikaci Charty v roce 2007 proběhla instalace dvojjazyčných názvů ve třinácti obcích.²² Proces zavádění těchto názvů dále probíhá. Míru dvojjazyčnosti si stanovila každá obec individuálně na základě doporučení jejího výboru pro národnostní menšiny. Pohybuje se v široké škále od dvojjazyčných nápisů na úředních budovách, přes dvojjazyčné nápisy dalších veřejně přístupných budov (školy, autobusové zastávky, knihovny, kulturní domy) a názvy ulic v různém rozsahu, až po silniční tabule označující vjezd a výjezd z obce. Realizace posledního zmiňovaného typu se však v některých obcích komplikuje nedorozuměním mezi zástupci národnostní menšiny a příslušnými orgány.

S ohledem na přijaté závazky proběhlo také jednání s akciovou společností České dráhy, týkající se možnosti dvojjazyčných česko-polských nápisů názvů železničních stanic. Obce se zákonem stanoveným limitem podílu příslušníků polské menšiny tak budou mít názvy stanic i v polštině v místech nově budovaného železničního koridoru na území Moravskoslezského kraje. Zatím se to však netýká obcí, u kterých se modernizace stanic a zastávek provádět nebude.

Finanční náklady na zavádění dvojjazyčných česko-polských nápisů, které obcím vznikají, jsou hrazeny ze státního rozpočtu.²³ Zavádění nových dvojjazyčných tabulí však provází v některých obcích složitá jednání mezi členy výboru pro národnostní menšiny a vedením obce. Většinová společnost zaujímá vůči zavádění nových dvojjazyčných názvů rezervovaný postoj a tento nový jev v životě lokálních či regionálních společenství nevnímá vždy pozitivně.

Užívání menšinových jazyků ve veřejných službách

Česká republika se musela vyrovnat s problémem absence jednotné definice „veřejných služeb“ a s omezenými možnostmi jejich řízení státem, což vychází zejména z toho, že jsou z velké části soukromé. Vzhledem k blízkosti slovenštiny a její srozumitelnosti pro většinu občanů nejsou problémy s implementací tohoto ustanovení. Možnost podávat žádosti ve slovenštině je však využívána.

Nad rámec přijatých závazků je na místní úrovni při poskytování služeb spontánně užíváno polštiny, protože její mluvčí jsou často zároveň poskytovateli služeb.

Překlady a tlumočení

Z důvodu jazykové blízkosti slovenštiny s češtinou nejsou překlady a tlumočení pro slovenštinu využívány; v případě polštiny - vzhledem k jejímu užívání v oblasti, kde je obyvatelstvo do velké míry bilingvní - jen v omezené míře. Množství úřadů v dané oblasti je na tento případ připraveno i tím, že příslušnou funkci pro styk s veřejností zastává osoba polské národnosti s dobrou znalostí polštiny. Případné překlady budou hrazeny ze státního rozpočtu ze zvláště určené částky na implementaci závazků vyplývajících z Charty, kterou administruje Moravskoslezský kraj (viz poznámka č. 20).

Příjmení v menšinových jazycích

V České republice není problém s užíváním příjmení v původních tvarech odpovídajících gramatice a ortografii menšinových jazyků. V praxi je tento závazek naplňován ve vztahu ke všem menšinovým jazykům.²⁴

Článek 11 – Hromadné sdělovací prostředky

Česká republika pro polštinu a slovenštinu přijala v oblasti hromadných sdělovacích prostředků tyto závazky:

Pro polštinu: odst. 1a)iii; b)ii; c)ii; d; e)i; odst. 2; (celkem 6 bodů)

Pro slovenštinu: odst. 1a)iii; b)ii; d; e)i; odst. 2; (celkem 5 bodů)

1) Smluvní strany se zavazují, že pro uživatele regionálních nebo menšinových jazyků na území, kde se těmito jazyky hovoří, v závislosti na stavu každého jazyka a na tom, zda je to přímo nebo nepřímo v pravomoci a působnosti orgánů veřejné moci, zda jsou k tomu zmocněny a zda obvykle v této oblasti působí a zároveň při respektování zásady nezávislosti a autonomie hromadných sdělovacích prostředků,

- a) u vědomí, že rozhlas a televize mají charakter veřejné služby:
  - iii náležitým způsobem zajistí, aby provozovatelé rozhlasového a televizního vysílání vysílali programy v regionálních nebo menšinových jazycích;
- b) ii podpoří pravidelné vysílání rozhlasových programů v regionálních nebo menšinových jazycích nebo k tomuto vysílání napomohou;
- c) ii podpoří pravidelné vysílání televizních programů v regionálních nebo menšinových jazycích nebo k takovému vysílání napomohou;
- d) podpoří výrobu a distribuci zvukových nahrávek a audiovizuálních děl v regionálních nebo menšinových jazycích nebo k nim budou napomáhat;
- e) i podpoří zřízení nebo zachování alespoň jedné novin v regionálních nebo menšinových jazycích nebo k němu budou napomáhat; nebo

2) Smluvní strany se zavazují, že zaručí svobodu přímého příjmu rozhlasového a televizního vysílání ze sousedních zemí v jazyce, který je užíván ve stejné nebo obdobné formě jako regionální nebo menšinový jazyk, a že nebudou bránit opakovanému přenosu rozhlasového a televizního vysílání ze sousedních zemí v takovém jazyce. Dále se zavazují, že zajistí, aby nijak nebyla omezována svoboda projevu a svobodný tok informací v tisku v jazyce, který je užíván ve stejné nebo obdobné formě jako regionální nebo menšinový jazyk. Jelikož uplatňování uvedených svobod zahrnuje i povinnosti a odpovědnost, může podléhat zákonem stanoveným předepsaným postupům, podmínkám, omezením nebo postihům, které jsou v demokratické společnosti nezbytné k bezpečnosti státu, územní celistvosti nebo veřejné bezpečnosti, k předcházení narušování veřejného pořádku nebo trestné činnosti, k ochraně zdraví a morálky, k ochraně dobrého jména nebo práv osob, k předcházení vyzrazení důvěrných informací nebo k zachování vážnosti a nestrannosti soudů.

Vysílání v menšinových jazycích v rozhlasu a televizi²⁵

Veřejnoprávní média Česká televize a Český rozhlas mají ze zákona povinnost vytváření a šíření programů a poskytování vyvážené nabídky pořadů pro všechny skupiny obyvatel, včetně národnostních, resp. jazykových menšin. Dohled nad naplňováním zákona včetně dodržování povinností vůči národnostním a etnickým menšinám má Rada pro rozhlasové

a televizní vysílání. Zohlednění zájmů příslušníků národnostních menšin zajišťuje také Rada, jejímž prostřednictvím dochází k dialogu zástupců národnostních menšin se zástupci veřejných hromadných sdělovacích prostředků.

Pokud jde o užívání menšinových jazyků ve veřejnoprávní TV a pořady o národnostních menšinách v praxi, v jejím vysílání je od roku 2004 je vysílán jednou týdně zpravodajský pořad v polštině, který vyrábí Televizní studio Ostrava, dále toto studio vysílá týdeník Babylon zaměřený na všechny národnostní menšiny a multikulturně zaměřený pořad o menšinách Velký vůz České televize Praha. Do dramaturgické skladby pořadů ČT patřil v letech 1990 až 1999 též samostatný romský magazín „Romale“, který pak nahradily multikulturně zaměřené pořady ČT.

Na úrovni Českého rozhlasu je menšinovým pořadům dáván větší prostor, což je ve srovnání s technickou náročností televizního vysílání pochopitelné. V ostravském studiu Českého rozhlasu působí samostatná redakce pro polské vysílání. V rámci pražské redakce Radiožurnálu Českého rozhlasu pak působí slovenská redakce, která připravuje a vysílá slovenské pořady na centrální i regionální úrovni.

Doposud se veřejnoprávní média příliš nevěnují problematice organického zapojování aspektů jazykových (resp. národnostních a kulturních) menšin do běžných „většinových“ programů, ačkoliv právě o tuto nevylučující metodu informování o menšinách projevují jejich zástupci velký zájem.

Produkce a distribuce audiovizuálních a zvukových děl

Ministerstvo kultury (odbor regionální a národnostní kultury) vyhlašuje výběrové dotační řízení na projekty v „Programu podpory kulturních aktivit příslušníků národnostních menšin žijících v České republice“. Na uvedený program byla v roce 2007 určena finanční částka ve výši 8. 000. 000 CZK (310. 680 €). V rámci tohoto programu jsou podporována také audiovizuální a zvuková díla.

Podpora vydávání tiskovin

V rámci působnosti resortu kultury (odboru médií a audiovize) je spravován program Podpory rozšiřování a přijímání informací v jazycích národnostních menšin, na nějž je každoročně vyčleněno 30. 000. 000 CZK (1. 165. 048 €). V rámci tohoto programu je možné na základě předložených projektů podporovat vydávání periodického tisku v jazycích národnostních menšin nebo rozhlasového a televizního vysílání v jazycích národnostních menšin.

V roce 2007 bylo podpořeno vydávání tří periodik v polském jazyce – „Głos Ludu“ (obdeník; vydavatel *Kongres Poláků v ČR*; přispívá k udržování a znalosti polštiny v rámci minoritní společnosti), „Nasza gazetka“ (čtrnáctideník; časopis pro děti a mládež; vydavatel *Harcerstvo polské v ČR*), „Zwrot“ (kulturní měsíčník; vydavatel *Polský kulturně osvětový svaz v ČR*)

Ve slovenském jazyce bylo podpořeno vydávání čtyř periodik – „Korene“ (měsíčník; vydavatel *Obec Slováků v ČR*; zaměřen na život slovenské menšiny v ČR), „Slovenské dotyky“ (měsíčník; vydavatel *Slovensko-český klub v ČR*; zaměřen také na českou veřejnost), *Listy* (měsíčník; vydavatel *Klub slovenské kultury v ČR*) a „Zrkadlenie“ (čtvrtletník; literární revue; vydavatel *Slovenský literární klub v ČR*).

Celková částka ze státního rozpočtu na podporu vydávání polských a slovenských menšinových periodik v roce 2007 činila celkem 13. 457. 000 CZK (525. 049 €), z toho 7. 322. 500 CZK (285. 700 €) pro polská periodika a 6. 134. 500 CZK (239. 349 €) pro slovenská.

Právo na odběr vysílání ze sousedních zemí

Přenos vysílání ze zahraničí – dostupnost polských a slovenských médií umožňuje mluvčím polského a slovenského jazyka svobodně přijímat vysílání ze sousedních mateřských zemí. Týká se to rozhlasového i televizního vysílání.

Článek 12 – Kulturní činnost a kulturní zařízení

Česká republika pro polštinu a slovenštinu přijala v oblasti hromadných sdělovacích prostředků tyto závazky:

Pro polštinu: odst. 1a); f); g); odst. 2; odst. 3; (celkem 5 bodů)

Pro slovenštinu: odst. 1a); f); g); odst. 2; odst. 3; (celkem 5 bodů)

1) Pokud jde o kulturní činnost a zařízení - zejména knihovny, videopůjčovny, kulturní střediska, muzea, archivy, akademie, divadla a kina, jakož i literární tvorbu a výrobu filmů, folklórní formy kulturního projevu, festivaly a kulturní průmysl, mimo jiné včetně využití nových technologií - smluvní strany se zavazují, že na území, kde jsou takové jazyky užívány, a mají-li k tomu veřejné orgány pravomoci a působnost, a zároveň jsou k tomu zmocněny a obvykle v této oblasti působí

- a) budou podporovat formy projevu a iniciativy typické pro regionální nebo menšinové jazyky a napomáhat různým možnostem zpřístupnění děl vytvořených v těchto jazycích;
- f) budou podporovat přímou účast představitelů uživatelů daného regionálního nebo menšinového jazyka při zřizování zařízení a plánování kulturní činnosti;
- g) budou podporovat a/nebo usnadňovat zřízení orgánu nebo orgánů pro shromažďování, archivování a zveřejňování nebo vydávání děl vytvořených v regionálních nebo menšinových jazycích;

2) Ve vztahu k jiným územím než k těm, na nichž jsou tradičně užívány regionální nebo menšinové jazyky, se smluvní strany zavazují povolovat, podporovat nebo zajišťovat vhodné kulturní činnosti a zařízení v souladu s předchozím odstavcem, pokud je to opodstatněné vzhledem k počtu uživatelů regionálního nebo menšinového jazyka.

3) Smluvní strany se zavazují, že při provádění své kulturní politiky v zahraničí poskytnou náležité místo regionálním a menšinovým jazykům a kulturám, jejichž výrazem tyto jazyky jsou.

Podpora kulturních aktivit a účasti představitelů uživatelů menšinového jazyka v nich

Naplnění probíhá v rámci grantové politiky na základě finančních možností rozpočtové kapitoly Ministerstva kultury, které každoročně vyhláší dotační program na podporu aktivit příslušníků národnostních menšin žijících v ČR. Okruh dotovaných činností zahrnuje umělecké aktivity, vzdělávací a výchovné aktivity v kulturních oborech, dokumentaci národnostní kultury a publikační činnost. Dotace ze státního rozpočtu může být poskytnuta na projekt zaměřený na kulturní aktivity jakékoliv národnostní menšiny na území celé ČR, což naplňuje ustanovení odst. 2 tohoto článku. Dílčím způsobem jsou tyto aktivity rovněž podporovány kraji a obcemi.

Souhrnný přehled podpory kulturních aktivit polské i slovenské menšiny a také ostatních ze státního rozpočtu je publikován v každoročních Zprávách předkládaných vládě.²⁶

Shromažďování dokumentačních fondů

Pro účely archivování děl vytvořených v menšinovém jazyce není zřízen samostatný archiv. V rámci dotační politiky Ministerstva kultury jsou však finančně podporovány mj. projekty budování dokumentačních středisek polské a slovenské menšiny a dalších.²⁷

Prezentování kultury spojené s menšinovými jazyky v zahraničí

Kultura menšinových jazyků je dle možností prezentována v rámci zahraniční kulturní výměny. Týká se všech oblastí kulturní činnosti. Uskutečňuje se v rámci kulturní politiky státu na vládní i nevládní úrovni (blíže viz článek 14).

Článek 13 – Hospodářský a společenský život

Česká republika pro polštinu a slovenštinu přijala v oblasti hospodářského a společenského života tyto závazky:

Pro polštinu: odst. 1c); odst. 2e); (celkem 2 body)

Pro slovenštinu: odst. 1c); odst. 2e); (celkem 2 body)

1) Pokud jde o hospodářské a společenské aktivity, zavazují se smluvní strany v celostátním měřítku, že

- c) budou vystupovat proti praktikám, které mají odradit od užívání regionálních nebo menšinových jazyků v souvislosti s hospodářskými nebo společenskými aktivitami;

2) Pokud jde o hospodářské a společenské aktivity, zavazují se smluvní strany, pokud je to v pravomoci orgánů veřejné správy, na území, kde jsou regionální nebo menšinové jazyky užívány, a v rámci reálných možností, že

- e) zajistí, aby informace o právech spotřebitelů poskytované příslušnými orgány byly zpřístupněny v regionálních nebo menšinových jazycích.

Ochrana před diskriminací menšinových jazyků

Zákoník práce upravuje v § 1 odst. 4 zákaz přímé i nepřímé diskriminace mj. z důvodu rasového nebo etnického původu, národnosti a jazyka. Tento předpis volbu jazyka neřeší, proto je volba jazyka v dispoziční volnosti účastníků. Žádný z předpisů v gesci Ministerstva průmyslu a obchodu neobsahuje diskriminační ustanovení ve vztahu k jazykům menšin. Jediným předpisem upravujícím řízení v oblasti hospodářského života před správním orgánem v českém jazyce je živnostenský zákon, který umožňuje občanům ČR, příslušníkům náležejícím k jazykovým menšinám vést jednání před úřadem ve svém jazyce za účasti tlumočnicka, a to na náklady živnostenského úřadu.

Informace o právech spotřebitelů v menšinových jazycích

Ministerstvo průmyslu a obchodu každoročně vydává informační brožuru pro spotřebitele v cizích jazycích, mj. i v polštině. Ministerstvo také již v roce 2005 zřídilo Evropské spotřebitelské centrum, které se zabývá přeshraničními otázkami, stížnostmi a spory v oblasti ochrany spotřebitele. I zde je možno získávat informace v polském i slovenském jazyce.

Článek 14 – Přeshraniční výměny

Česká republika pro polštinu a slovenštinu přijala v oblasti přeshraniční výměny tyto závazky:

Pro polštinu: a); b). (celkem 2 body)

Pro slovenštinu: a); b). (celkem 2 body)

Smluvní strany se zavazují, že budou:

- a) uplatňovat stávající dvoustranné a mnohostranné dohody, které je pojí se státy, v nichž je tentýž jazyk užíván ve stejné nebo obdobné formě, nebo, je-li to nutné, usilovat o sjednání takových dohod způsobem, který by podporoval styky mezi uživateli téhož jazyka v příslušných státech v oblasti kultury, školství, informací, odborného školství a celoživotního vzdělávání;
- b) usnadňovat a/nebo prosazovat ve prospěch regionálních nebo menšinových jazyků přeshraniční spolupráci, zejména mezi regionálními nebo místními orgány, na jejichž území je užíván tentýž jazyk ve stejné nebo obdobné podobě.

Podpora přeshraniční spolupráce

Česká republika má sjednány mezinárodní dohody v oblasti kultury se všemi sousedními zeměmi i zeměmi, kde je používán jazyk příslušné národnostní menšiny. Kromě toho se Ministerstvo kultury i sekretariát Rady prostřednictvím svých zástupců podílí na činnosti Česko-polské mezivládní komise pro přeshraniční spolupráci. Komise každoročně sjednává protokol, obsahující činnosti v oblasti přeshraniční kulturní výměny. Plánované přeshraniční kulturní výměny jsou podporovány na úrovni krajů nebo obcí, podle jejich významu.

Kulturní výměny mezi Českou republikou a Slovenskou republikou nemají s ohledem na rozptýlení slovenské menšiny v ČR charakter přeshraničních výměn. Jsou uskutečňovány na základě Kulturní dohody a Protokolů o spolupráci sjednaných mezi Ministerstvy kultury ČR a SR. Na jejich základě jsou kulturní výměny podporovány z rozpočtové kapitoly Ministerstva kultury. Vystoupení slovenských umělců v ČR jsou vždy hojně navštěvována příslušníky slovenské menšiny v ČR. Jako příklad lze uvést každoročně pořádanou přehlídku Slovenské divadlo v Praze, Dny slovenské kultury pořádané v různých městech ČR občanským sdružením Slovensko-český klub nebo přehlídky To nejlepší z humoru na české scéně v SR a To nejlepší z humoru na slovenské scéně v ČR apod.

Poznámky

---

¹ Právní předpisy a jiné dokumenty ve vztahu k výkonu práv národnostních menšin s ohledem na provádění Charty:

Uvedený přehled představuje souhrn právních předpisů a jiných dokumentů, které se vztahují k výkonu národnostně menšinových práv v České republice, včetně práva užívání menšinových jazyků. Tato legislativní opatření buď explicitně upravují práva národnostních menšin, nebo s ohledem na předmětnou oblast úpravy, bez specifikace ve vztahu k národnostním menšinám, umožňují výkon národnostně menšinových práv.

K čl. 7 Charty - Cíle a zásady

- Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů (čl. 6).
- Zákon č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů (čl. 24 a 25).
- Zákon č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- Nařízení vlády č. 98/2002 Sb., kterým se stanoví podmínky a způsob poskytování dotací ze státního rozpočtu na aktivity příslušníků národnostních menšin a na podporu integrace příslušníků romské komunity, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu a vývoje), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

K čl. 8 Charty - Vzdělávání

- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), (§ 13 odst. 2, § 14).
- Zákon č. 562/2004 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím školského zákona.
- Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů. (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů (§ 49 odst. 3).
- Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů.

K čl. 9 Charty - Soudní orgány

- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů (§ 2 odst. 14; § 28 odst. 1; § 151).
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (§ 18 a § 141 odst. 2).
- Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (§ 36 odst. 1, 2 a § 35 odst. 4).
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (§ 16 odst. 4 - platný od 1.1. 2006).

K čl. 10 Charty - Orgány veřejné správy a veřejná služba

- Zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (§ 23 písm. d).
- Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů (§ 68 odst. 6).
- Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů (§ 3 odst. 2).
- Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů (§ 71 odst. 3).
- Zákon č. 634/1992 Sb., ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů (§ 11).
- Zákon č. 102/2001 Sb., o obecné bezpečnosti výrobků a o změně některých zákonů (zákon o obecné bezpečnosti výrobků), ve znění pozdějších předpisů (§ 3 odst. 1 písm. a).
- Zákon č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád (§ 16 odst. 4 a § 25 odst. 4 - platný od 1.1. 2006).
- Zákon č. 40/1993 Sb., o nabytí a pozbytí státního občanství České republiky, ve znění pozdějších předpisů (§ 22 odst. 1 písm. b) a odst. 2).
- Zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (§ 57 odst. 1).
- Zákon č. 21/2006 Sb., o ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti podpisu a o změně některých zákonů (zákon o ověřování), ve znění pozdějších předpisů (§ 9 písm. b).

- Zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (§ 15 odst. 4).
- Zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (§ 27 odst. 3).
- Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (§ 29 odst. 3).
- Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů; § 3 odst. 1 a 2.
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů (§ 18 až 26; § 55 odst. 1 – 5; § 84 odst. 2 t); § 117 odst. 3; § 29 odst. 2).
- Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů (§ 28 odst. 1 až 4; § 35 odst. 2 i); § 78 odst. 2).
- Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů (§ 78 odst. 2).
- Zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (§ 123 písm. d).
- Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů (§ 68 odst. 6).
- Zákon č. 13/1993 Sb., celní zákon, ve znění zákona č. 35/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů (§ 1 odst. 5).
- Zákon č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (§ 4 odst. 1).

K čl. 11 Charty - Hromadné sdělovací prostředky

- Zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (§ 31 odst. 4, § 17 písm. g).
- Zákon č. 483/1991 Sb., o České televizi, ve znění pozdějších předpisů (§ 2 písm. c) a d).
- Zákon č. 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu, ve znění pozdějších předpisů (§ 2 odst. 2 písm. c) a d).
- Zákon č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 273/1993 Sb., o některých podmínkách výroby, šíření a archivování audiovizuálních děl, o změně a doplnění některých zákonů a některých dalších předpisů, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 241/1992 Sb., o Státním fondu České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie, ve znění pozdějších předpisů (§ 9 odst. 1 písm. f).

K čl. 12 Charty - Kulturní činnost a zařízení

- Zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů.
- Zákon č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 273/1993 Sb., o některých podmínkách výroby, šíření a archivování audiovizuálních děl, o změně a doplnění některých zákonů a některých dalších předpisů, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 37/1995, o neperiodických publikacích, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím, ve znění pozdějších předpisů.

K čl. 13 Charty - Hospodářský a sociální život

- Zákon č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů (§ 1 odst. 4).
- Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (§ 4 odst. 2, § 61 odst. 5).
- Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů (§ 11).
- Zákon č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.

K čl. 14 Charty - Přeshraniční výměny

- Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Polské republiky o přeshraniční spolupráci (1994).
- Prohlášení o přeshraniční spolupráci Česká republika/Svobodný stát Sasko (1992).
- Dohoda mezi vládami ČR a Slovenska o přeshraniční spolupráci (2000).
- Smlouva uveřejněná pod č. 235/1993 Sb., o podepsání Smlouvy mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o dobrém sousedství, přátelských vztazích a spolupráci, v čl. 8.
- Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Chorvatské republiky o spolupráci v oblasti kultury, školství a vědy (uveřejněna pod č. 47/2002 Sb., o podepsání Dohody mezi vládou České republiky a vládou Chorvatské republiky o spolupráci v oblasti kultury, školství a vědy).
- Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Polské republiky o spolupráci v oblasti kultury, školství a vědy (2004).

² Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů (čl. 6). Zákon č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů (čl. 24 a 25).

³ Bilaterální smlouvy:

Smlouva mezi Českou a Slovenskou Federativní Republikou a Polskou republikou o dobrém sousedství, solidaritě a přátelské spolupráci (uveřejněna pod č. 416/1992 Sb., o podepsání Smlouvy mezi Českou a Slovenskou Federativní Republikou a Polskou republikou o dobrém sousedství, solidaritě a přátelské spolupráci), čl. 8 odst. 1 až 4.

Smlouva mezi Českou a Slovenskou Federativní Republikou a Spolkovou republikou Německo o dobrém sousedství a přátelské spolupráci (uveřejněna pod č. 521/1992 Sb., o podepsání Smlouvy mezi Českou a Slovenskou Federativní republikou a Spolkovou republikou Německo o dobrém sousedství a přátelské spolupráci). Smlouva věnuje pozornost postavení menšin v článku 20 odst. 1 až 5 a článku 21 odst. 1 až 3).

Smlouva mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o dobrém sousedství, přátelských vztazích a spolupráci (uveřejněna pod č. 235/1993 Sb., o podepsání Smlouvy mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o dobrém sousedství, přátelských vztazích a spolupráci). V článku 8 garantují oba státy právní ochranu a podporu nově konstituovaných národnostních menšin – slovenské menšiny v České republice a české menšiny na Slovensku, rozvoj v oblasti vzdělávací, kulturních aktivit, spolkové činnosti apod.

⁴ Podle údajů z censu 2001 týkajících se národnostního složení, se k německé národnosti v ČR přihlásilo 39 106 osob. Z hlediska regionálního usídlení žije tato menšina zejména v příhraničních oblastech (Ústecký kraj 9 478 osob, Karlovarský 8 925, Moravskoslezský 4 255, Liberecký 3 722), v Královéhradeckém kraji sídlí 2 601 osoba, v Plzeňském 2 040 a v Olomouckém kraji 1 721, následuje Praha (1 791), Středočeský (1 110) a Jihomoravský kraj (900).

K polské národnosti se v roce 2001 přihlásilo celkem 51 968 osob (v celkové demografické struktuře České republiky to představuje 0,5 % obyvatel). Sčítání lidu 2001 zachytilo 50 738 osob (0,5 %), jež deklarovaly polský jazyk jako mateřský, zápis dvou mateřských jazyků uvedly 2 552 osoby (0,002 %). Významnější podíl z hlediska geografického rozvrstvení má polská menšina také ve Středočeském, Libereckém, Královéhradeckém a Ústeckém kraji a v Praze.

K romské národnosti se při sčítání lidu v roce 2001 přihlásilo pouze 11 746 osob. Ve srovnání s rokem 1991 je to téměř trojnásobně nižší počet. Podle kvalifikovaných odhadů je však počet příslušníků romské komunity v ČR mnohonásobně vyšší, hypoteticky až cca 250 000 osob.

Ke slovenské národnosti se v roce 2001 přihlásilo 193 190 osob. Sdružení reprezentující slovenskou národnostní menšinu uvádějí kvalifikovaný odhad 300-400 tisíc osob.; z pohledu jednotlivých okresů především v okrese Karviná, kde se téměř 16 tisíc těchto občanů podílí na celkovém počtu obyvatel okresu 5,7 %, což je nejvyšší koncentrace ze všech okresů v republice.

⁵ K dispozici na stránkách Rady: http://www.vlada.cz/cs/rvk/rnm/dokumenty/dokumenty_rady/default.html

⁶ K problematice ratifikace Evropské charty regionálních či menšinových jazyků. Sborník příspěvků ze semináře konaného dne 7. června 2005 v Praze. K vydání připravili: Martina Jirasová a Andrej Sulitka. Vydal Úřad vlády ČR – Sekretariát Rady vlády pro národnostní menšiny. Praha 2005, 120 s. (ISBN 80-86734-53-6). Jako samostatný dokument je publikován i na webových stránkách Rady: http://www.vlada.cz/assets/cs/rvk/rnm/dokumenty/Publikace/sbornik_charta_1.pdf.

⁷ Jirasová, M. – Pospíšil, M. – Sulitka, A.: Česká republika v přípravě na ratifikaci Evropské charty regionálních či menšinových jazyků. Veřejná správa – týdeník vlády České republiky, roč. XVI, 2005 (č. 46), s. 26 – 30. V této souvislosti byl text Charty uveřejněn i na webových stránkách Veřejné správy: www.mvcr.cz/vespra.

⁸ Charta. Co bychom měli vědět? Informační text orgánům veřejné správy k Evropské chartě regionálních či menšinových jazyků s ohledem na její uplatnění v praxi. K dispozici na stránkách Rady http://www.vlada.cz/assets/cs/rvk/rnm/dokumenty/Publikace/charta_publicace.pdf.

⁹ Uznání těchto jazyků je obsaženo i v dalších zákonech, upravujících dílčí práva příslušníků národnostních menšin. Na úrovni politické je tato zásada obsažena v čl. 14 Kulturní politiky ČR schválené usnesením vlády ČR ze dne 10. ledna 2001 č. 40.

¹⁰ Podporovaná periodika v romštině a němčině: Landes-Zeitung (vydavatel Shromáždění Němců v Čechách, na Moravě a ve Slezsku; čtrnáctideník přináší informace o životě německé menšiny a další aktuální zprávy); Eghaländ Bladl (měsíčník; regionální; v chebském nářečí; vydavatel Svaz Němců – region Chebsko); Romano hangos (čtrnáctideník; vydavatel o.p.s. Společenství Romů na Moravě); Romano vodi (měsíčník; vydavatel občanské sdružení Romea); Romano džaniben (almanach; vydavatel občanské sdružení Romano džaniben); Kereka-Kruh (měsíčník; vydavatel Demokratická aliance Romů v ČR; v jazyce českém a romském). Periodika vydávaná v polštině a ve slovenštině jsou uvedena v rámci části III Charty.

Ministerstvo kultury (odbor regionální a národnostní kultury) dále ocenilo v rámci výběrového dotačního řízení v programu na podporu integrace příslušníků romské komunity v roce 2007 projekty Libereckého romského sdružení Romská kultura na médiích, Nakladatelství Triáda, s. r. o. vydalo knihy Erika Oláhová: Hruzný zážitek a Po židech cigáni II (ed. Milena Hübschmannová) a Romano džaniben obdrželo dotaci na projekt Matéo Maximoff – Ursitory. V programu byla poskytnuta dotace v celkové výši 2 000 000,- Kč.

¹¹ Hlučín, Brno, Cheb, Havířov, Jihlava, Chomutov, Kravaře, Větrní, Ludgeřovice, Šumperk, Moravská Třebová, Smržovka, Plzeň, Liberec, Praha, Horní Slavkov, Sudice, Trutnov, Opava, Krnov.

¹² Výuka menšinových jazyků na území ČR:

Romský jazyk – Romština je zařazena do výuky ve Vyšší odborné škole sociálně právní, Střední pedagogické škole a Obchodní akademii v Mostě v rámci studijního programu Sociální péče – sociální činnost pro etnické skupiny, Romské střední škole sociální v Kolíně (soukromá škola), Střední škole prof. Zdeňka Matějčka v Ostravě, SŠ zdravotnická škola, SOU v Českém Krumlově, Evangelické akademii, VOŠ sociálně právní a SŠ v Praze 4 v rámci programu Sociální činnost v prostředí etnických minorit.

Německý jazyk – v rámci sítě ZŠ funguje v oblastech usídlení mluvčích německého jazyka dle zájmu rozšířená výuka němčiny. Zvláštní skupinu středních škol tvoří tzv. bilingvní (dvojjazyčná) gymnázia, která byla zřízena na základě souhlasu MŠMT ve spolupráci se zahraničním partnerem.

Výuka polského a slovenského jazyka viz část III.

¹³ Podle zákona č. 300/1992 Sb., o státní podpoře výzkumu a vývoje, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴ Upravené v zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, zákoně č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů, a v zákoně č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵ Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

Právo na tlumočníka pro toho, kdo neovládá jazyk, ve kterém se řízení vede, obecně upravuje čl. 37 odst. 4 Listiny, čl. 96 odst. 1 Ústavy, § 9 zákona č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a také jednotlivé procesní předpisy, které dostatečně pokrývají přijaté závazky. Stávající legislativní úpravy zaručují ochranu uživatelům jazyků různých od češtiny před soudními orgány v mnohem širším rozsahu než Charta samotná. Překlady a tlumočení na náklady soudních orgánů jsou zajištěny všem osobám, bez ohledu na jejich příslušnost k národnostní menšině či používání určitého jazyka.

¹⁶ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷ Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁸ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů. § 16 odst. 2 správního řádu také stanoví, že písemnosti vyhotovené v cizím jazyce musí účastník řízení předložit v originálním znění a současně v úředně ověřeném překladu do jazyka českého, pokud správní orgán nesdělí účastníkovi řízení, že takový překlad nevyžaduje. Otázka přijetí písemnosti v jiném jazyce závisí tedy na rozhodnutí příslušného orgánu, přičemž podle § 3 odst. 1 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů, se veškerá písemná podání předkládají v češtině nebo slovenštině a listinné důkazy musí být opatřeny úředním překladem do jednoho z těchto jazyků. Listiny vystavené orgány cizího státu musí být předkládány s úředním překladem (například § 22 zákona č. 40/1993 Sb., o nabytí a pozbytí státního občanství České republiky, ve znění pozdějších předpisů, nebo § 57 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů). Podle § 9 písm. b) zákona č. 21/2006 Sb., o ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti podpisu a o změně některých zákonů (zákon o ověřování), ve znění pozdějších předpisů, při ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti podpisu příslušný úřad neprovede vidimaci, jestliže je listina psána v jiném než českém či slovenském jazyce a neovládá-li pověřený pracovník jazyk, v němž je listina pořízena.

Dle § 71 odst. 3 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, se jedná před živnostenským úřadem v jazyce českém, přičemž občané České republiky příslušející k národnostním a etnickým menšinám mohou jednat před živnostenským úřadem ve svém jazyce, musí si však na náklady živnostenského úřadu obstarat tlumočníka zapsaného v seznamu tlumočnicků. Také § 3 odst. 2 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů, stanoví, že jazykem v řízení o správě daní a poplatků může být nejen jazyk český, ale i jazyk slovenský. Občané České republiky příslušející k národnostním a etnickým menšinám mohou jednat před správcem daně ve svém jazyce, musí si však obstarat tlumočníka zapsaného v seznamu tlumočnicků. Náklady na tohoto tlumočníka nese správce daně.

¹⁹ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

---

²⁰ Vyhláška č. 507/2006 Sb., kterou se mění vyhláška Ministerstva dopravy a spojů č. 30/2001 Sb., kterou se provádějí pravidla provozu na pozemních komunikacích a úprava a řízení provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů.

²¹ S ohledem na výsledky sčítání lidu v roce 2001 jde o tyto obce: Albrechtice (okr. Karviná, dále jen „KI“), Bocanovice (okr. Frýdek-Místek, dále jen „FM“), Bukovec (FM), Bystřice (FM), Český Těšín (KI), Dolní Lomná (FM), Hnojník (FM), Horní Lomná (FM), Horní Suchá (KI), Hrádek (FM), Chotěbuz (KI), Jablunkov (FM), Komorní Lhotka (FM), Košařiska (FM), Milíkov (FM), Mosty u Jablunkova (FM), Návsí (FM), Nýdek (FM), Petrovice u Karviné (KI), Písečná (FM), Písek (FM), Ropice (FM), Řeka (FM), Smilovice (FM), Stonava (KI), Střítež (FM), Těrlicko (KI), Třanovice (FM), Třinec (FM), Vělopolí (FM), Vendryně (FM).

²² Zastupitelstvo Moravskoslezského kraje usnesením ze dne 20. prosince 2007 č. 21/1803 rozhodlo o poskytnutí neinvestiční dotace na úhradu nákladů provedení dvojjazyčných nápisů v celkové výši 684. 332 CZK (26. 576 €) ve 13 obcích, které o to požádaly. Jde o tyto obce Albrechtice, Bocanovice, Bukovec, Český Těšín, Dolní Lomná, Horní Suchá, Hrádek, Nýdek, Písečná, Smilovice, Stonava, Třanovice, Vendryně. 12 obcí následně uzavřelo s Moravskoslezským krajem smlouvu o poskytnutí dotace na realizaci dvojjazyčných nápisů a na základě smluv jim byly vyplaceny do konce roku 2007 finanční prostředky v celkové výši 676. 559 CZK (26. 366 €). Obci Písečná dotace nebyla poskytnuta z důvodu neuzavření smlouvy o poskytnutí dotace s Moravskoslezským krajem. Z celkové poskytnuté částky ve výši 676.559 CZK (26. 576 €) vyčerpalo poskytnutou dotaci v plné výši 11 obcí. Obec Stonava vrátila část poskytnuté dotace ve výši 25.167 CZK (1. 020 €) Skutečně čerpané prostředky na realizaci dvojjazyčných nápisů přímo obcemi tedy činí 651.391 CZK (23. 385 €). Mzdové náklady Moravskoslezského kraje spojené s administrací dotačního řízení na dvojjazyčné nápisy jsou ve výši 28.835 CZK (1. 124 €). Znamená to tedy, že zčástky 5. 000. 000 CZK (194. 175 €) vyčleněné na realizaci Evropské charty regionálních či menšinových jazyků v Moravskoslezském kraji bylo v roce 2007 vyčerpáno celkem 680.226 CZK (26. 509 €).

²³ Ve státním rozpočtu České republiky na rok 2007 (s předpokladem na další léta) je v rozpočtové kapitole Úřadu vlády ČR zapracována položka určená na dotace vybraným obcím na výdaje spojené s prováděním Charty. Z rozpočtové kapitoly Úřadu vlády ČR je pak finanční částka transferována orgánu samosprávy - do rozpočtu Moravskoslezského kraje, který provádí administraci finančních úhrad obcím na území okresů Karviná a Frýdek-Místek.

²⁴ Podmínky užívání jména příjmení v menšinovém jazyce upravuje zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení, ve znění pozdějších předpisů, konkrétně § 69 odst. 2.

²⁵ Právní předpisy upravují dostatečným způsobem otázku vztahu hromadných sdělovacích prostředků k národnostním menšinám. Zákon č. 483/1991 Sb., o České televizi, ve znění pozdějších předpisů, stanoví, že mezi povinnosti ČT patří podle § 2 odst. 2 písm. c) vytváření a šíření programů a poskytování vyvážené nabídky pořadů pro všechny skupiny obyvatel se zřetelem na svobodu jejich náboženské víry a přesvědčení, kulturu, etnický nebo národnostní původ, národní totožnost, sociální původ, věk nebo pohlaví tak, aby tyto programy a pořady odrážely rozmanitost názorů a politických, náboženských, filozofických a uměleckých směrů, a to s cílem posílit vzájemné porozumění a toleranci a podporovat soudržnost pluralitní společnosti, a dále podle ustanovení § 2 odst. 2 písm. d) má za úkol rozvíjení kulturní identity obyvatel České republiky, včetně příslušníků národnostních nebo etnických menšin. Obdobné, i když méně podrobné ustanovení, obsahuje i zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů, který se nevztahuje pouze na vysílatele ze zákona (ČT, ČRo), ale i na ostatní provozovatele televizního a rozhlasového vysílání. Závazek odst. 2 je v současnosti plněn. Vnitrostátně je toto právo zaručeno čl. 17 Listiny, ve vztahu k menšinám pak rovněž čl. 25 Listiny. Totéž platí i pro „svobodný tok informací“. Tuto oblast rovněž pokrývá směrnice EU „Televize bez hranic“.

²⁶ http://www.vlada.cz/cs/rvk/rnm/dokumenty/dokumenty_rady/default.html

²⁷ Za účasti státu je institucionálně zajištěno shromažďování a archivování aktivit romské menšiny v Muzeu romské kultury v Brně, které je státní příspěvkovou organizací zřízenou Ministerstvem kultury.